

બનામે ખુદા.

૧. No. ૩. બમનજી ન, કાબરાજીની કસાયલી
કલમથી લખાયેલ,

૧૨૩.

બાપના શ્રાપ.

નાટકનો સાર તથા ગાયનો.

બાપની પ્રસિદ્ધ કરનાર—

“ ધી પારસી એમેચ્યુઅર્સ ક્લબ ”

તરફથી,

પ્રીરોજશા ખરશેદજી કારંબવાલા.

ઠે, લાલદરવાજા—અમદાવાદ.

સને ૧૯૨૨

પ્રત ૧૦૦૦

આવૃત્તિ પહેલી.

શ્રી જૈન એડવોકેટ પ્રી. પ્રેક્ષમાં, શ્રી ‘ચીમનલાલ ગોહાલદાસે’ બાપી.
ધીકાંઠા વાડી—અમદાવાદ.

કીંમત ૦—૪—૦

૫૦૨૪૮-

૬-૨-૬ (૨)

ગુજરાત વિધાપીઠ પ્રધાન્ય
અમદાવાદ

દીખાયા,

૧૦૧૪૮

ખુદાના હબરો હબર શુકર માનવાનાં કે ઘણાં હારેસાચો અને હાડમારી પછી આ ખેલ “ આપના શ્રાપ ” આપ આ લમની સમક્ષ લજવવાની હીમત કરી શકુ છું, ઉપરા સાપરી ચાર વાપત “ નાહીર જંગ ” થયા પછી મને ખ્યાલ આવ્યો. કે કંઈક નવીન મિષ્ટાન અમદાવાદની શોખાન પ્રબળને પીચ્ચવું અને તેથી મશહુર લેખક શેઠ ખમનજી કાબરાજીની બાબીતી કલમથી લખાયેલો ખેલ “ આપના શ્રાપ ” ના ઉદ્ધાર અને કદર દાન માલીકની માયાભરી મહેરબાની અને ખાસ રજથો આજી બાજીનું વાતાવરણ વિરૂદ્ધ હોતા છતાં લજવવાની હિમત કરી અને મને આશા છે કે તે પાક ખુદાની મહેર બાનીથી હમારો મહેનતનો ખદલો એક Success જ થશે.

માહરે ભુતવું નહીં જોઈએ કે આ માસ્ટર થીએટરના માલીક શેઠ માણેજી જીવજી માસ્ટરે એક લેહજામાં થીએટર મને આપ્યું અને મી.—સોરાબજી ઓગરાએ પુરતી મદદ કરી. માહરે કહેવું જોઈએ કે મને જો મી. લોગીલાલે એમનો કીમતી વખત રોકીને મદદ ન કરી હોત તો હું બહુ મુઝવણમાં આવી પડત. વળી આમાં માહરે ખા-ખા ફરતમજી વકીલનો

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૧૪૮- વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ અપના પ્રાપ્ત

વિષય ૬-૨-૪

(૩)

ઉપકાર માનવાનો છે. કે જેમના એક બોલથી મહારૂ
હું કામ સેહેલું થઈ પડતું તું માહરે મહારા મુરખી કા
ચેઈ ફીરોજશાહ કાવસજી કારંબવાલાનો ખાસ ઉપકાર મા
વાનોછે કેને મુરખીએ મને જે કીમતી મદદ આપીછે તે માર
જીંદગીભર કદીબી ભુલીશ નહીં, અને મી. દીનશાહ ડી. કામઠે
જેવણુ સાહેબ પણ ઘણા મહેરબાન હતા.

હવે છેલ્લાં માહરે માહરા બધા એમેચ્યુઅર્સ મીત્રોનો ખાસ
ઉપકાર માનવાનોછે અને ખાસ કરીને માહરા મીત્ર-મી. પેસ્તનજી
પટેલ અને મી. પેસ્તનજી ગબલા કે જે સાહેબો મને ખાસ દીલ-
થી મદદ કરતા હતા.

ખુદા મને મહરી મહેનતનો સારો બદલો આપે અને આપ
આલમની મહેરબાની ચાહતાં:—

હી. તમારો તાબેદાર—

ફીરોજ ખરસેદજી કારંબવાલા.

પાત્રો, પુરૂષો:—

૧૬૫૬૨ સરદાર }
 ૧૭ સોહરાબજી } સરકારી માન અકરામ પામેલો એક ધનવાન
 સી. આઈ, ઇ. } પારસી શેઠયો.
 પેસીઆવા)... ... }

૧૮ સરદાર... ... તેનો બેટો.
 લીમ લવંગ્યો... ... } એક અઠંગ જુગારી અને લોશર, જલનો
 દોસ્ત.

૧૯ શશાહ ધના પટેલ } સુરતનો એક માતબર શેઠયો, જરનો કાકો,
 પેસીઆવાનો જીવેજન દોસ્ત ને વેહવાઈ,

૨૦ વીકાજી વખારીયા... એક પારસી પ્લીડર
 કુંવરજી... ... } પેસીઆવાનો વિશ્વાસુ નોકર ને પુરાણો
 કારભારી

૨૧ દારાબદર પેસીઆવાના ઘરના પંચકી.

૨૨ માણેકજી માખન્યા એક બેરીસ્ટર.
 ખાનસાહેબ ચાનજી- } એક ધસેલો કૌમીસરયેટ કૉન્સ્ટેબલ.
 લાઈ ચીચીપોપો.... }

૨૩ પેમલો માખન્યા બેરીસ્ટરનો લાલ્ચો નોકર.

૨૪ ફરામજી કોનસ્ટેબલ
 જાહંગીર જાલ સરદારનો બેટો,
 લીખો, માઠેના એક તાડીના પીદાનો માલેક.

સ્રીઓ:—

જરખાંનુ..	}	ધનજીશાહ ધનપ્રેમની મત્રીજી કરી લીધેલી રીકરી, જલ સરદારની ધણપણી.
સીદલા		માખન્યા ખેરીસ્ટરની ખેરી.
હીદલા		ચાજનભાષ ઓચીપોપોની ખેરી.
અમીના		જરખાંનુની વિશ્વાસુ દાયા
લીખી		બીખા ખાડેલાની ખેરી.

એ ઉપરાંત જુગારીઓ, નાયકણીઓ, પોલીસ સીપાઇઓ, લાભ્યાઓ
વીગરે વીગરે.

વખત-હાલનો

સ્થલ-મુખ્ય અને ભાઈ,

પહેલા અને બીજા અંકે વચ્ચે ત્રણ વર્ષનો ગાળો,
બીજા અને ત્રીજા અંકે વચ્ચે પંદર વર્ષનો ગાળો.

અનામિ અદા.

“આપના આપ.”

નાટકનો ટુંક સાર

અંક પહેલો.

પ્રવેશ પહેલો— ચીમોરનું જુગારખાનું

જુગારીઓ જુગાર રમતા અને દાડ પીતા લહેરમાં છે તેટલામાં હીમ લવંગીયાનું આવી જુગારની જય પોકારવી, વીકાનું જુગાર તરફ નફરત અને હીમ સાથે વાતચીત કરવી. તેટલામાં જાલ જુગારીનું જુગાર માટે અફસોસ કરતાં આવવું હીમે હીંમત આપવી, ધનજી કાકાએ આવી જાલને જોઈ હેરત થવું, પોલીસની ડોડાદોડ, જુગારીઓનાં નાચ ભાગ

પ્રવેશ બીજો—

માણેડજી માખણીયા ઘેરીસ્ટરનાં નોકર પેમલાએ શેઠની તારીફ ગાવી ! ! ! ! ! અડધા ચક્રમ મા. ચાનજીલાઈ ચીચી પોપો અં (ખાનસાહેબ) આવી પેમલાનાં સેઠ માટે પુછપરછ કરવી. હાસ્યવિનોદ, સીલ્લાં હેરતમાં ખાનસાહેબને જોઈને ઘેરીસ્ટર વિષે વાતચીત.

(૭)

પ્રવેશ ત્રીજો—

જરનું અમીના પાસ પોતાના નશીબ માટે બળાપો કરવો, પેશી બાવાને બીમાર હાલતમાં ઈર્ષાચર પર બેસાડી લઈ આવવું, બલ આવી પેશીબાવાને નમન કરે છે, બેટાને શીખામણ

પ્રવેશ ચોથો—

સીલ્લાએ માણેકને ઠપકો દેવો. માણેકનો ઠીંગડ ઠાંગડ બચાવ હીલ્લાએ આવી માણેકનું પોગલ લઘાડું પાડવું.

પ્રવેશ પાંચમો—

પેશીબાવાને કુમલો વાત કરે છે, તેટલામાં વીકાએ આવી લગન અટકાવવા ધનજીશાહની ચીઠી આપવી. બાદ ધનજીકાકાએ ગુસ્સામાં આવવું બલ અને લીમ આવી જુએ છે તો બધો પ-રપોટો ફુટીગયેલો માલમ પડે છે દુરામરોજી કેન્ડેજલ ચોરા-યેલાં ઘરેણામાટે તગાળે કરે છે. ગભરાટ 'બાપના શ્રાપ' પેશીબાવાનું મહોત.

ટેબલો.

(૮)

અંક બીજો

પ્રવેશ પહેલો—

અંક પહેલા અને બીજા વચ્ચે ત્રણ વર્ષનો ગાળો (જલતું ઘેર) જર એકલી ગાતી અને રડતી બેઠેલી છે. અમીના આવી ધીરજ આપે છે, બલ શુસ્કામાં દાખલ થાય છે. જરે સમજાવતું, પૈસાની માગણી, પૈસા લઈ જુગાર દેવીને અર્પણ કરવા બય છે, ધનજીજ્ઞાસા આવી મરીબ થોડા બોલી જર માટે અફસોસ કરે છે બલ આવે છે ધુરકા ધુરકી.

પ્રવેશ બીજો

લોખી સીંદલાએ માણેકને સીધો કરવા માટે રચેલા પ્લોટનો વીચાર કરતો પેનડાખુરીમાં આવે છે. જાનસાહેબે આવી ખલેલપાડવી ચતુરાયથી પેમલાએ ચાનજીભાઈને પ્રાછા કાઢવા, થોટાલા પર થોટાલો બેરીસ્ટરનો બરડો બેવડ, ખુલાશો અને ખુશાલીમાં બેઠું મુધરીજવું.

(૯)-

પ્રવેશ ત્રીજો.

જાલે ફેર્જ કરેલી ખોટી હુંડીઓની ખાખતમાં લીમ કુટી ને
ને ખખર કરવા ધનશુકાકા જર પાસ આવે છે, ગભરાટ બાદ
અફમોસ કરતા રડતા આવવું. મેલાપ અને બુદ્ધિ શોક.

અંક ત્રીજો

પ્રવેશ પહેલો

અંક બીજા અને ત્રીજા વચ્ચે પંદર વર્ષનો ગાળો. ભાઠા આમની
પાદરે લીખા ભાઠેલાનું તાકીનું પીકું. સુરતીલાલાઓ ખાવા
પીવામાં અને લીખાને લીખી સરભરામાં. એટલામાં રત્નો ભુત
(જલ) ભુતાર પર દયાના વરસાવતા આવી ચઢે છે, લીખો
ધમકાને છે. લીખી દયા ખાઈ ખાવાનું આપે છે; પોતાના ખો-
વાઈ ગયલા મગા વાડલાઓની શોધમાં ધનશુકાકા પીકા ત-
રફ આવેછે બીલ આપી જલને ખેપીઆ તરીકે રસ્તો દેખાડવા
લઈ જાયછે. એટલામાં જલનાં હીકરા જહાંગીરનું તેજ માત પી-
તાની શોધમાં તેજ તરફ આવવું અને પરપુછ કરવી લીખાનો
સાથ લીખીની નીર્દોષતા.

(૧૦)

પ્રવેશ બીજે

બુના વેશમાં લીમનું જંગલ ભટકવું ને પોતાની બદલા-
હાલતનો બળાપો કરવો.

પ્રવેશ ત્રીજે

૧ ગામના એક ઝુંપડામાં હુમેશની કમનસીબ જર શોકાતુર
હતમાં બળાપો કરતી નજર આવેછે ધનજી કાકાનું લોહી રે-
બડે માલા માલ માલ થઈ ખાવા પીવાનું લઈ પ્રવેશ કરવો બલ
રને શોક તજી દેવા કહે છે. અને ખાસકેટમાથી દુધલઈ બાજુ
વા બાયછે એટલામા લોહીના ડાઘા ભેઈ જર ગભરાયછે. લી-
મીમામાંટે પોકારતો આવેછે. ઓળખાણ, લીમ ધનજી કા-
ના પુન વીશે તારી બાયછે. અને બેહુ લાશન ઠેકાણે પાઠવા
તયછે જહાંગીર આવી પોતાની માતાને ઓળખી ભેટે છે, બ-
લ આવી ભેય છે, અને વહેમાય છે, લીમ પાસથી દોહાળી લ-
ઈ મારવા બાય છે, ઓળખાણ પુલસો લીમનું પુન બલ પાણી
માગેછે. પણ પાણીનું ગલાસ પછી જતા પાણી પાણીના દીલ
પ્રભવનારા પોદાર વચ્ચે બલ પ્રાણ ત્યાગ કરેછે,
“બાપના આપ” ખરા કરે છે.

ટે નલો

સાહેલીયાં—

(ગાય ૧)

લાજ શરમ રખલે પ્રભુજી મોરી
 સકલ જગતકા પાલનહારા
 આસ કરતહું મંય ચેરી તોરી પ્રભુ મોરી— લાજ
 ખેમ કુશલ સંપત મુખ પાવે
 સંકટ સખ દલ નાએ
 ભજન કરે બગવાનકા
 તો મનકા આશા પાએ
 ક્યસી ખુશાલી નીરાલી હય આલી
 ચહ ઇશ્વરકી હમપર કીરપા હાં--હાંજ
 (પરવાનગીથી મળેલું)

(ગાયન ૨)

કાફિયે ઇશ્કમ મુસલમાની મરા દરકાર નીસ્ત
 હરરંગ મનતાર ગયતાઃ હાજતે જુન્નાર નીસ્ત
 અજ સરે બાલીને મન બર ખીજ અયનાહા તમીબ
 હર્દ મન્દે હંસકરા હાર બખુજ હીદાર નીસ્ત
 લયલા લયલા લયલા અફસરે ખુબાં લયલા
 દિલો બને મા ફીદા એ રૂખે તાબાં લયલા
 લયલા ચે હુર લયલા ચરમેતો મખ મૂર લયલા
 લયલા લયલા લયલા બસ તૂષ બના લયલા

(૧૨)

મન ગુલામે તુલિતુ શાહે હસીના લયલા
આશકે રંજૂર લયલા અજતુ શુદ્ધ દૂર લયલા
લયલા લયલા લયલા ખસ તૂટી જાના લયલા
જીકરમ ગર બેનવાજી શવદ એહસાં લયલા

(પરવાનગીથી મળેલું)

લીમ—

(ગાયન ૩)

જુગારીનો સદા જયછે ઓલી ફેંદો બાગ્યોદય છે,
ડાહ્યા કાગડા એમ કહે કે જુગાર ખરાબ થયો છે,
હું તો કહું મારો જુગાર રમો તો તેમાં સવાળ થયો છે.
મનશ ગવશને ફુનશની એ ત્રણ ફરમાનો આલા છે.
જુગાર એથી આલા બાણે જે ખરા અછ્છવાળા છે.
લાલાજીઓ જરા મને કહો કે શરત શું બહેતર છે,
એ ફેશનેબલ ગેમ્પ્લીંગ જુગારથી બહેતર શુરે પત્થર છે.

પેમલો

(ગાયન ૪)

પહેલા લાત પછી વાત એવી જાત તેની ચાકરી કેમ કરવી
એવું બેઠ મારા હૃદય ગવાસો.

એવી તો માસી જાત ગવીઃ— પહેલા—

અમો લાલાની જાતતો સારી સકારી બાઈ,

ખીજી બધી જાત બહુ નકારી.

મારે તો તેની શી માઠાણુ રહીઃ— પહેલા—

(૧૩)

૪૨

(ગાયન ૫)

માહરૂં દુઃખ ન જાણે કોઈ હુંતો પ્યારની પ્યાસી:— માહરૂં
દરદીની ગતતો દરદી જાણે ખીબું ન જાણે કોઈ:— માહરૂં
ઠાંટા ઉપર સેજ ખીલાવી રચન ગુજરૂં રોઈ— માહરૂં

(ગાયન ૬)

વર સાસુને હર ગવા નીકળ્યા મસ્તકે ખાંધ્યા માંડવા,
વેલા તે જોઈ વર હરગયો ગલે શોભાવ્યો હારરે,
વર આયોરે જરખાંતુ તારારે માંગે ઉતારા હારરે,
ઉતારા આપો વાડીનાં મન હશે તે વરની માંડીનાં,
ઉતારા આપો બાગનાં મન હશે તે વરનાં બાપનાં.

સીલ્લાં—

(ગાયન ૭)

મહોબત મુજ સગમની જે તે માહરી જીંદગાની છે.
અમરગી આપનારૂં એ ખરૂં અમૃત પાણી છે.
જફાકારો વફા આહી બનો નાં બેવફા તમે,
વફાઈ દીલબરોની દીલબરી એક દીલબની છે.
પરસ્તેસ એ હમ નારીની ખુદાને ખીતો પ્યારી છે
ખાવીદનો ચાહ નીખાલસ તે મીંસાલે કીસ્સા કલાણી છે,
ખાવીદનો ચાહ ખરેખ ખહેનો ખુદાની ખુદ ખુદાઈ છે
મુખી તે નર મુખી તે નાર જેની જીંદગી વફાની છે.

(૧૪)

।એક—

(ગાયન ૮)

કેશનનો આજે જમાનો છે ચાર નાર સહ વાતે મરદોની સરદાર
મેમ્બર થઇ નાર સહ કરશે કાઉન્સીલનો કારનાર.

બચ્ચાં રમાડવા જમાડવા ખવાડવા મરદોને સોંપ્યું એ કામ
અમેતો પહેરીયે ઓઢીયે ફરીયે હરીયે ખુશીથી દરીયાકીનાર;

અંક બીજો

જર—

(ગાયન ૯)

આશા મારી છે ખરી એ માંન માંન યજ્ઞાં તું જરી,—આ

દાદ માહરી લઇ દે ચારી હમ પરતું દુઃખ દે ટાલી—(૨)

રંજ કાપી ગંજ આપી કર મુખી તું ઘર જરથી ભરી—(૨)

માંગુ હું કરગરી માંન માંન યજ્ઞાં તું જરી,—આશામારી

પેમલો—

(ગાયન ૧૦)

મોટા તે લોકના મોટા લવાડ જોવાની આવે મજાક મારા લાલ

આ મારો છેટ બડો લુચ્ચો લાલાળ,

ઉંડા પાણીની રમે છે એ બાળ,

એવા પાણીયે ચરે કેમ વાલ—મોટાં

આબકે મારો એવા જે પાળ ખાસડાં ખાઈને યાચ છે રાળ,

દોલાના ઘોડાની ચાલે છે ચાલ—મોટાં

(૧૫)

સીલ્લા—

(ગાયન ૧૧)

દીલની એ દીલદારી ખ્યાલ વિનાની ખાલી—(૨)
 જુરી ભય આ ઠાલી માલી વિનાની ખાલી.—(૨)
 જીવર તું કાં એ જીરાયે દીલના દીલની માલે,—(૨)
 દીલદારની એ છે ચારી મતલબમાં એ સમાઈ—(૨)
 મહોબતની આએ બલી તોડે જો કાઈ ખાલી (૨)
 સંચાર લો કુખી માની કાની આ જીંદગાની

(૧૨)

માણેક—જીવ્યાં ખાધા,

કાનજી—કુટ્યાં માયા,

સીલ્લા— } કીધા સીધા બેરીઓએ
 હીલ્લા— }

આનજી— } બરીયું જીવતર,
 માણેક— } લ્યાનત વૃજપર,

લાલ્યો—આ લોક બધા હુછે છે તોએ.

શીલ્લા— } બેરાઓનું રાજ આજ નક્કી થયું
 હીલ્લા,— }

માણેક — } ને મહોનું તો પાણી જીવે આજ ઉંતરી ગયું.
 આનજી— } સૌ રાજને રવાજ બધુંજ તું રહ્યું

સીલ્લા }
 હીલ્લા. } શરમ શરમ બધું બધરાઓનું કહ્યું થયું,
 પેમલો }

લાલ્યાઓ (ગાયન ૧૩)

હામલ્યાને વિનંતિ કરીને ઓધવ કહેજો અરજી રે
 દુધ યા દહીનાં દામતો દેજો ખાઈ ખેડાશું કરજીરે-હા
 ફાટી કામળી ફેંકી હાની ની મલ્યો હું દરજીરે-હા
 અહીં દુરતની કન્યા મોહી વાહ કુખડીના વરજી-હા

બલ— (ગાયન ૧૪)

ન્યારે અક્કલપર પડે છે પથ્થર સાંઝે કદી સુજતું નથી.
 જેપર પડે તે પોતેજ લેગવે કદર કોઈ બુજતું નથી.—
 છતી આંખે બને આંધળો સાંઝે તે સુઝાડે કોણ.
 સાંઝે કહ્યું તે લાગ્યું ખાંઝે સાંઝે કદી રૂચતું નથી.—ન્યારે,
 બંદ બળતી શીકાર કરે જે છતા કાને છે બહેરો તે
 પડતીમાં તેને વગર ઠાકર કોઈ કશું પુજતું નથી.—ન્યારે.

લીમ (ફકીરના વેશમાં) (ગા. ૧૫)

હરે રામ હરે રામ હરે રામ હરે (૨)

ભજકર એહી નામ અરે ખાવરે.

રામ નામકો ભપ છોડ કર ઓર નામકા કોન કરે (૨)

કોન પીએ મોરીકા પાની જબહો અમૃત કુંઠ ભરે-હરે

જહાંગીર (ગાયન ૧૬)

માનવ ન શુભાવ તું જીવન નકામું તેતો બાણીને

હડી બાવું બની પતંગ અંગ છે ખાખ માનીને—માનવ

અરે રે કાયા માયા તો જગતમાં ફાની છે.

સમાલીલે જવાનીને જવાની ન રહેવાની છે.—માનવ.

